

HÊVIYA WELÊT

Amelini
1976

DENGÊ KOMELA XWENDEKARÊN KURD LI EWROPA

INTEGRAL REPRINT OF THE KURDISH CULTURAL JOURNAL "HEVIYA WELET", NOS. 1-3

Reprinted in July 1976

Cover: Zoro Mettini

(Original size DIN A 4)

Edited by the KSSE (Kurdish Students' Society in Europe)

Responsible editor: Hemreş Reşo

www.arsivakurdi.org

P Ê Ş G O T İ N

Çapa Kurdî li Ewropa

Wek hemî xebatên ku Kurd pê radibin, çapa kurdî jî, emrê çapa kurdî jî pir dom nake, diçilmise û dimire. Kovara kurdiya pêşin, bi tîpên latîni, ku li Ewropa derket "DENGÊ KURDISTAN" bû. Banga xwendewarên Kurd a pêşin li Ewropa bû. Her meh carekê derdiket. Ji sala 1949 heya sala 1950 dom kir û 12 hejmar jê hatin çap kirin. Niha dibê ku ev hejmarên ha, bi tenê li ba Mîr Kamuran Bedirxan peyda bibin. Berî ku ez vegerim Sûriyê, tevî wesayiqên din, min ên xwe spartibûn İsmet Vanly. Piştî ku, di sala 1970 an de ez dîsa vegeriyam Sivisre, min pirsê wan kir: yek jî li ba xwe nehiştibû. Mirina "Dengê Kurdistan" ji ber ji hev xistina civatê bû. Ev jî ji ber endamên wê yê "çep" bû.

Di sala 1956 an de, civata xwendewarên Kurd li Ewropa ji nû ve hate vejandin. Kovara "Kurdistan" bû hingê dengê wê. Lê piraniya nivîsandinên wê bi îngilîzî û hinek jî bi kurdiya soranî bûn. Heya 1963 an, civatê tu kovar bi kurmançî dernexist. Wê salê, Komelê hilgirte ser xwe ku li bin berpirsiyariya Hemreş Reşo, bi navê "Hêviya Welêt" kovarê bi vî zarê kurdî derêne. Ev xebat pêk hat û, pê hev, ev kovar heya sala 1965 derket. Di sê hejmaran de ku di wê demê de çap bûn, gelek helbest, çîrok, metelok, bendên siyasî, dîrokî û hin din rûpelên wê xemilandin û çanda kurdî zengintir kirin. Da ku ev xebata ha wînda nebe, kek Hemreş Reşo dil dîke ku her sê hejmarên "Hêviya Welêt" bide hev û ji wan kitêbekê pêk bîne.

Ez hêvîdar im ku xortên me wê bixwînin û bikin ku, di pir nêzik de, kovareke din wek wê dîsa bête meydana û jê bêtir emir bike. Dewletên xwînxwar nahêlin ku em li welatê xwe, bi serbestî, bi çand û zimanê xwe mijûl bibin. Lê Ewropa ev rê ji me re vekiriye, divê ku em wê kêsa ha ji destê xwe bernedin û bala xwe bidin parastin û pêş de birina çand û zimanê xwe. Bi tenê, bi vî awayî emê Kurd bîminin û dawî jî bigehine doza xwe. Xortno! Brano! Bi zimanê xwe bixwînin û binivîsin û wî bidin xwendin û nivîsandin! Her ro niv saetekê xwe bi vî karî mijul bikin têr dîke. Miletê me di tarî û perîşaniyê de ye. Riya rizgar û geş kirina wî ev e!...

Gava em îro bala xwe berdidin dîroka Kurd, em dibînin ku pîr kêr kovar, rojname û pirtûk bi zimanê kurdî derketine. Nemaze hêjmara ên bi tîpên latînî gelekî hindik in.

Kovara ku cara siftê derket "Hawar" bû. Ew kovara giranbiha ku bingehê rêziman û nivisîna kurdî a latînî danî, bi destê Mîr Celadet Bedirxan di 15 Gulan 1932 de derket û hêjmara dawî a 57 di 15 Tebax 1943 de derketibû. Niha destxistina vê kovara hêja, ku parçeyek ji dîroka gelê Kurd e, pîr dijwar e. Bi tenê hin welatparêzan li ba xwe gişt hêjmarên wê civandin û veşartine, lê gelê Kurd nikane pê destkewtî bibe. Lehengê serbîlind Osman Sebrî yekek ji wan camêran e ku xwediyê vê xezîna bêhempa ye û wî kovar pêşkeşî me kir ku em bikanin ji bo gelê Kurd û Kurdnasan careke din çap û belav bikin. Hêvîdar in ku emê bikanin vê pêwestiya pîroz, bi alîkariya heval û hogiran, bînin cî.

Me berî vê berhevoka kovara "Çiya" çapkiribû û îro jî berhevoka kovara "Hêviya Welêt" di bin destên we de ye. Komcivîna 8. a "Komela Xwendekaranî Kurd le Ewropa" di meha Tebax sala 1963 de biryara derxistina vê kovarê da, komîteyek ji bo derxistina wê danî û ez jî kirim berpirsiyarê wê. Lê ji dest sistî û qelsiya hevalan bi tenê 3 hêjmar derketin û di Komcivîna 10. sala 1965 de min dev jê berda û ji bo derxistina wê komîteyek nû, di bin berpirsiyariya heval Şefo de, hate hilbijartin. Lê wan nikarîn di derxistina wê de domdarbin û ew jî wek ên berî xwe mir. Ger em niha jê bipirsin û lê bigerin, bê şik em nikanin wê kovarê li ciyekî bibînin!. Ev jî wendabûna parçek ji çanda kurdî ye. Jiber vê yekê em derxistina vê berhevokê jî gelekî pêwîst dibînin. Ger niha bihayê wê neyê pîvan jî, em sedî-sed bawer in ku dîroka Kurd ê vê xebata me bipesine û giranbihabûna wê binase.

Wek hûn jî dizanin "Hêviya Welêt" û "Çiya" di navbera sala 1963 û 1970 de derketin ku di wê demê de Şoreşa Kurdistanê Nîvro dom dikir. Van herdu kovaran jî li gor kanîna rûpelên xwe ji bûyerên wê Şoreşa pîroz re vekiribûn. Bi vê yekê her Kurdek dikane dîroka gel û welatê xwe a 10 salan di nav rûpelên van de bibîne û binase.

Me di nivîsarên "Hêviya Welêt" de destkarî an jî guhartinek nekir, bi tenê hin çewtiyên tê de rastgerandin û serkîna bi tîpên ciwantir nivîsandin. Hêvîdar in ku bi vê yekê jî em gîhabin armanca xwe û dîroka çanda Kurd dewlemendtir kiribe.

Gava em rojekê ji rojan bibînin ku xebata me ji bo gel û welatê bêrdar bû ye, emê pîr şa û serfiraz bibin.

Hemreş R.

Hêviya Welêt, hêj.-2:

Erke Pirozekanî Hêviya Welêt	Dr.Kemal Fuad.....	28
Agir be nextê.....	Kamuran Silêmanî..	29
Pirozî.....	Osman Sebrî.....	30
Bî hatina Cejna Newroz..	Komîte.....	31
Newroz.....	Osman Sebrî.....	32
Bîrweriya Cejna Newrozê.	"Dengê Kurd",1964.	33
Newroz be xoş hatî.....	Şivan.....	34
Perîşanî.....	Soro.....	36
Nexweşiya me.....	Hemreş Reşo.....	37
Keçika kibritfiroş.....	Bîşarê Segman.....	39
Serpêhatiyên Dîrokî.....	Soro.....	42
Reya Serbestiyê tenê....	"Dengê Kurd",1964.	43
Jan.....	Osman Sebrî.....	45
Gîsin.....	Osman Sebrî.....	46
Ker û Azadî.....	Osman Sebrî.....	47
Evîntiya Min.....	M.Bor.....	49
Bawerî.....	Osman Sebrî.....	49
Jî rewşên Şoreşa me	Şefo.....	50
Bilûrvan.....	Hemreş Reşo.....	52
Li pê xelkê mayîn.....	Gêncî.....	52
Hey Qehreman Milletê Kurd..	Cegerxwîn.....	54
Ta Kêngê emê karker û cotkarê		
Bega bin.....	Cegerxwîn.....	55
Diçim Hec.....	Osman Sebrî.....	57

Hêviya Welêt, hêj.-3:

Şoreşa Kurd û Daxwaza Awtonomî.	Soro.....	59
Kurdistan û Serxwebûn...	Hemreş Reşo.....	60
Serpêhatî:Şerê.Mêşa	Dr.N.Zaza.....	62
Kronolojiya Nivîskarên		
Kurd li Kurdîstana Bakur	Hemreş Reşo.....	64
Helbestên Biraderan.....	Dr.Kemal Fuad.....	66
Sewaş ji Xwedê re.....	Hemreş Reşo.....	67
Marşa Xortê Kurda.....	M.Bor.....	68
Newroz.....	M.Bor.....	69
Xwarok.....	Hemreş Reşo.....	70
Axa Welat.....	Hemreş Reşo.....	71
Wefda Kurdî.....	Osman Sebrî.....	72
Hosiya Min.....	M.Bor.....	76
Diz û Lawik.....	M.Bor.....	76
Ho Xort.....	Osman Sebrî.....	83

TÊDAYÎ

<u>Nivîsar</u>	<u>Nivîskar</u>	<u>Rûpel</u>
Destpêk	Hemreş Reşo	I
Pêşgotin.....	Dr.Noureddine Zaza.....	II
<u>Hêviya Welêt,Hêj.-1:</u>		
Hêviya Welêt.....	Dr.İsmet Ş.Vanly.....	1
Armancên Xwendevanên		
Kurd li Ewropa.....	Komîte.....	4
Bang ji bona Azadîxwa-		
zên û Komîreya Mafên		
Cihanê.....	Yekitiya Xwendekarê-,	
	Mamostên-,Xortên-û	
	Jinên Kurdistan.....	5
Qelsok.....	Osman Sebrî.....	6
Hêvî.....	Hemreş Reşo.....	7
Tika li Xwendevanan.	Komîte.....	8
Şêrê Nezan.....	Hemreş Reşo.....	8
Pirçemêk û Silêman..	Serdar Grîdaxî.....	10
Hevalê S.Grîdaxî....	Soro.....	11
Daxûyanî.....	Dawiya Têmuzê.....	11
Şîrîn Welat.....	Azad Hêvidar.....	12
Pêwestiya Pêşvebirina		
Zimên.....	Soro.....	13
Zaneyekî me gotiye...	Komîte.....	14
Mafir.....	Osman Sebrî.....	14
Xwendevanên Delal...	Berpirsiyar.....	14
Dicle-Fîrat.....	Osman Sebrî.....	15
Durû.....	Osman Sebrî.....	15
Bersîva "Gazin ji Xwedê"	Osman Sebrî.....	16
Gotina Welat.....	Cegerxwûn.....	17
Nêçîr.....	Hemreş Reşo.....	18
Reş bo Azadî.....	Hemreş Reşo.....	19
Fedekarî.....	Osman Sebrî.....	20
Şam Şekir e.....	Cegerxwûn.....	20
Kovara Deng.....	Hemreş Reşo.....	22
Ziman di jîna miletan de	Osman Sebrî.....	22
Sêro û Pîvaz.....	Ronahî,1943.....	24
Xwendevanên Delal...	Hemreş Reşo.....	27